



تاریخ سینمای ایران (۱۳۶۹-۱۳۵۸)

جمال امید

انتشارات روزنه، ۱۳۸۴

سینما مثل خیلی چیزهای دیگر وقتی از هاضم‌ی فرهنگی ما گذشت، و پس از یک قرن چالش با این پدیده، در این دو دهه بر آن فائق آمدیم، و توانستیم آن را همچون یک نهال سبب گلاب در سرزمین خودمان بکاریم و باغبانی کنیم، میوه‌هایی معطر و لطیف به بار آورده که تنها محصول این سرزمین می‌توانست باشد.

تاریخ سینمای ایران را به گفته‌ی سیدمحمد بهشتی نباید یک کتاب دانست که، یکی از ارکان سینمای ملی است. هر کس که در این رشته به کار مبارکی دست می‌زند می‌داند که اثر او در این کتاب جاودانه خواهد شد. کتاب تاریخ سینمای ایران تحت این عناوین منتشر شده است:

۱۳۵۸: در پایان و از آغاز، ۱۳۵۹: روزهای بیم و امید، ۱۳۶۰: مقررات و نظم، کمبود و بحران، ۱۳۶۱: آرامش و توفان، ثبات و بی‌ثباتی و ظهور نهادی تازه، ۱۳۶۲: نوید ثبات

آلبوم عکس یک: ۱۳۶۳: تمرکز، امید، ثبات، ۱۳۶۴: آغازی بر یک پایان، ۱۳۶۵: از کمیت به کیفیت، ۱۳۶۶: ظهور نشانه‌های بحران اقتصادی.

آلبوم عکس دو. ۱۳۶۷: استثنایی در تاریخ سینمای ایران، ۱۳۶۸: در آستانه‌ی دهه‌ی دوم، ۱۳۶۹: تنازع و بقا! پاسخ به عملکرد هشت ساله، آلبوم عکس سه.

مؤلف در مقدمه کتاب آورده است که طبق وعده، جلد دوم می‌بایست در فاصله‌ی زمانی نه چندان دور از انتشار جلد اول منتشر می‌شد و اینک پس از ده سال ادامه تاریخ سینمای ایران پیش‌روی خواننده است. وی این تأخیر را مربوط به ابعاد و دقایق قالب نوین سینمای ایران می‌داند که جهت بازتاب تمامی شمول خود به مجال و حوصله‌ای بیش از آنچه پیش‌بینی شده

بود نیاز داشت.

جمال امید در این مورد که چرا قالب و اندازه‌ی جلد اول، برای ارائه، کم آورد به دلایلی چون: گوناگونی رویدادها، ظرفیت‌های هر دوره و حساسیت‌های هر مناسبتی، شرایط جنگ و بعد از آن، دگرگونی و تحول تدریجی و اصولی در شرایط تولید، پالوده شدن از هویت مذموم گذشته، شکل‌گیری نسل تازه‌ی سینماگران، بروز آثاری که اکثریت‌شان محتوایی ارزشی بدی دارند، پرهیز از عوامل تجاری صرف، جایگزینی عناصر جذاب در برابر نشانه‌های جذاب سهل‌انگار سینمای گذشته، برنامه‌ریزی ساختار تازه سینمای ایران که نگرش و هدفش فرهنگی، دینی و سنتی است و...

ویژگی شاخص سینمای بعد از انقلاب به نظر مؤلف حجم آثاری است که به جهت وجوه شکل گرفته‌ی فرهنگی و ارزشی‌شان، جای تأمل، بحث و تحلیل دارند، خصوصیتی که در سینمای قبل از انقلاب بسیار کمتر از دوره‌ی نوینش می‌باشد. بیشتر تولیدات سینمای ایران به جهت اهمیت و تفاوت‌های آشکارشان مورد نقد و بررسی واقع شده‌اند. چون درج نقدهای مناسب، حجم عظیمی از کتاب را موجب می‌شد، بنابراین جهت جلوگیری از اطباب نه همه‌ی نقدها، که بخشی از آنها به ترتیبی که شناخت اثر از نگاه‌های مختلف را موجب شود. ضمن اینکه مرور گویایی نیز بر حضور نسل جدید منتقدان باشد - آورده شده و هم‌چنین سیر رویدادها و تحولات سینمایی هر سال، بررسی شده است.

با این نگاه، جلد دوم تاریخ سینمای ایران، در سه کتاب، در حجم کتاب اول، ارائه خواهد شد: ۱۳۶۹-۱۳۵۸، ۱۳۸۰-۱۳۷۰، ۱۳۸۰-۱۳۵۸.